

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**Α Π Ο Φ Α Σ Η**
Αριθ. 326/1.10.2015

Σήμερα ημέρα Πέμπτη 1 Οκτωβρίου 2015 και ώρα 11:00 το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης συνήλθε σε συνεδρίαση, στην οποία παρέστησαν η Αντιπρόεδρος Λίνα Αλεξίου και τα μέλη Κωνσταντίνος Αποστολάς, Γεώργιος Στεφανάκης, Δήμητρα Παπαδοπούλου.

Ιστορικό-Νομική θεμελίωση

1. Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης ασχολήθηκε με την ενδεχομένη υπό της εταιρείας με την επωνυμία **ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ**, ιδιοκτήτριας του τηλεοπτικού σταθμού **ΣΚΑΪ (πρώην SEVEN)**, παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας.
2. Η συζήτηση της υποθέσεως πραγματοποιήθηκε την 1^η Σεπτεμβρίου 2015.
3. Το Συμβούλιο έλαβε υπόψη του τις ακόλουθες διατάξεις:

I. Το άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος, κατά το οποίο η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως ο νόμος ορίζει. Ο άμεσος έλεγχος του κράτους έχει ως σκοπό την μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης, την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου.

II. Το άρθρο 1 παρ. 8 του Ν. 3592/2007, κατά το οποίο η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών και η εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εξυπηρετούν την κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ιδίως το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Συντάγματος.

III. Το άρθρο 3 παρ. 1 εδαφ. β του Ν. 2328/1995, κατά το οποίο οι κάθε είδους εκπομπές που μεταδίδουν οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα κάθε προσώπου, η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή μεταδίδονται το όνομα ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του.

IV. Το άρθρο 3 παρ. 2 εδ. ε του Ν.1730/1987 κατά το οποίο οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές διέπονται από την αρχή του σεβασμού της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου του ατόμου.

V. Το άρθρο 9 παρ. 2 του Π.Δ/τος 77/2003 κατά το οποίο τα πρόσωπα που αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς.

VI. Το άρθρο 3 παρ. 2 του Ν. 3051/2002 κατά το οποίο σε περίπτωση που ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και τα μέλη, καθώς και τα αντίστοιχα αναπληρωματικά μέλη Ανεξάρτητης Αρχής εκλείψουν ή αποχωρήσουν για οποιονδήποτε λόγο ή παραιτηθούν ή απολέσουν την ιδιότητα, βάσει της οποίας ορίστηκαν, η Αρχή συνεχίζει να έχει νόμιμη συγκρότηση μέχρι το διορισμό νέων, εφόσον τα λοιπά μέλη επαρκούν για το σχηματισμό απαρτίας. Στην περίπτωση αυτή τα καθήκοντα του Προέδρου ασκούνται από τον Αντιπρόεδρο της Αρχής ή σε περίπτωση ελλείψεώς τους από τον αναπληρωτή τους ή από μέλος που ορίζεται από την Ολομέλεια της Αρχής». Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι, μετά τη λήξη της θητείας του Προέδρου και δύο μελών του ΕΣΡ κατά την 16.4.2015, οπότε και συμπληρώθηκε το προβλεπόμενο στο άρθρο 109 του Ν. 4316/2014 χρονικό διάστημα των τριών μηνών παράτασης της θητείας (που είχε λάβει χώρα κατόπιν παρατάσεων δια ετέρων διαδοχικών διατάξεων νόμου), το ΕΣΡ συνεδριάζει νομίμως με τέσσερα μέλη εφόσον διαθέτει την προβλεπόμενη στην ως άνω διάταξη απαρτία.

VII. Το άρθρο 4, παρ. 1, στοιχείο β, ε του Ν. 2863/2000, κατά το οποίο το ΕΣΡ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει τις νόμιμες κυρώσεις.

Αιτιολογικό

Εκ των στοιχείων του φακέλου, των ενόπιων του Συμβουλίου τούτου ισχυρισμών του νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας με την επωνυμία **ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ**, ιδιοκτήτριας του τηλεοπτικού σταθμού **ΣΚΑΪ (πρώην SEVEN)**, του υποβληθέντος υπομνήματος και της παρακολουθήσεως, από το αρχείο της υπηρεσίας, της εκπομπής με τίτλο: «Πρώτη Γραμμή», που μεταδόθηκε κατά την 5^η.7.2015, στις 10:35, προέκυψαν τα ακόλουθα:

Από τις **10:37** (ένδειξη αρχείου 0:0:30) έως τις **10:40** εμφανίζεται ο πρόεδρος ΑΝ.ΕΛΛ σε εκλογικό τμήμα για να ψηφίσει για το δημοψήφισμα συνοδευόμενος από τον γιο του, σύμφωνα και με την εν λόγω καταγγελία:

Οικονόμου: Έχει κάμερες από έξω απλώς οι πολίτες φοβούνται και δεν πάνε, περιμένουν να πάει ο Καμμένος πρώτα.

Λυριτζής: Γιατί φοβούνται; Τι θα τους κάνει; Θα τους πάρει φαντάρους; Τι θα τους κάνει; Σιγά!

Οικονόμου: Δεν ξέρεις τι γίνεται. Μπορεί να τους επιστρατεύσει όλους. Αφού ο στρατός εγγυάται την εσωτερική ασφάλεια όπως μας είπε....

Λυριτζής: Οι φαντάροι φύγανε. Τελείωσε.

Οικονόμου: Δεν επηρεάζουμε τώρα. Είναι σε εξέλιξη η διαδικασία. Αυτός που είναι εκεί επηρεάζεται από μένα; Αφού είναι εκεί, πάει να ψηφίσει.

Λυριτζής: Ναι αλλά αυτός που είναι στο σπίτι και δεν έχει πάει;

Οικονόμου: Δεν ακούει αυτός που είναι σπίτι, το έχει κλείσει. Δεν ακούει. Λοιπόν εδώ είναι ο κύριος Καμμένος, τον βλέπουμε (φωτ. 1). Χαρούμενος είναι και αυτός. Έχει πάρει και μωρό πάντα μαζί ο Καμμένος. Το κάνει αυτό πάντα.

Λυριτζής: Μωρό, ε;
 Οικονόμου: Να το πουλήσει. Επικοινωνιακά μιλώντας.
 Καλεσμένος στο στούντιο: Μήπως είναι το παιδί του;
 Λυριτζής: Το δικό του παιδί είναι.
 Οικονόμου: Δεν είπα ρε παιδί μου ότι είναι ξένο, λέω το κάνει πάντα αυτό γιατί επικοινωνιακά είναι καλή εικόνα, ένα παιδί στην κάμερα.
 Λυριτζής: Και εγώ με την κόρη μου που θα πάω θα την παρουσιάσω σαν ανηψούλα...
 Οικονόμου: Εσένα η κόρη σου είναι δυο μέτρα....
 Λυριτζής: ...18 χρονών, κοίτα τον παλιόγερο σου λέει ...
 Οικονόμου: Πρόσεξε, να μην σε παρεξηγήσουν. Θα το λες ότι είναι κόρη μου.
 Λυριτζής: Κόρη μου, θα πω παιδιά, τίποτα.
 Οικονόμου: Γιατί μπορεί να σου πει ο άλλος δεν ξέρεις τι γίνεται...
 Λυριτζής: Σωστό, σωστό....
 Οικονόμου: Έτσι; Πρόσεξε... (όσο προχωρά ο κ. Καμμένος εντός της αίθουσας για να πάρει τον φάκελο και το δελτίο με το ερώτημα): Εδώ λοιπόν ο κύριος Καμμένος με το παιδί μαζί.
 Λυριτζής: Βάλε το παιδί να ψηφίσει.
 Οικονόμου: Βάλε το παιδί, καλύτερα να ψηφίσει.
 Λυριτζής: Η νεολαία ξέρει τι θα ψηφίζει. Βάλε το παιδί να ψηφίσει για σιγουριά.
 Οικονόμου: Μάγος είσαι;
 Λυριτζής (φωτ. 2): Δεν έδωσε ταυτότητα είδα έδωσε διαβατήριο.
 Οικονόμου: Διαβατήριο γιατί το έχει μαζί; Ετοιμάζεται;
 Λυριτζής: Φρόνιμα....
 Οικονόμου: Μα με ερεθίζεις, δεν με αφήνεις! Δεν με αφήνεις!
 [...]
 Λυριτζής: Συζητάει τώρα, λέει στο μωρό τι θα γίνεις όταν μεγαλώσεις.
 Οικονόμου: Καλού κακού το παιδί να μη πάρει τέτοια παραδείγματα, αλλά τέλος πάντων, τέτοιες ώρες...
 Λυριτζής: Γιατί ωραίο παράδειγμα να μετέχει το παιδί στις εκλογές.
 Οικονόμου: Ωραίο να πάρει παράδειγμα από τον Καμμένο; Θες το παιδί σου να είναι σαν τον Καμμένο;
 Λυριτζής: Ο καθένας θέλει το δικό του παιδί να είναι σαν και αυτόν.
 Οικονόμου: Καλά δεν λέω τίποτα τώρα, μη μου πουν ότι λέω και κακίες τέτοια μέρα δεν είναι και σωστό.
 Λυριτζής: Μα λες κακίες.
 Οικονόμου: Δεν λέω, δεν λέω.
Λεζάντα: Ψηφίζει αυτήν την ώρα ο Πάνος Καμμένος

Το ΕΣΡ έχει επιληφθεί της υποθέσεως κατόπιν καταγγελίας του κ. Πάνου Καμμένου.

Ως προς την προστασία του δικαιώματος της προσωπικότητας, κρίθηκαν τα εξής:

Η εκπομπή «ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ» ασχολείται με την παρουσίαση και τον σχολιασμό θεμάτων και προσώπων της πολιτικής και λοιπής επικαιρότητας. Συνιστά, επομένως, δημοσιογραφική εκπομπή, δηλαδή εκπομπή λόγου με ενημερωτικό χαρακτήρα σύμφωνα και με τον ορισμό που δίνεται στο άρθρο 1 εδ. β του Π.Δ. 77/2003, το οποίο και εφαρμόζεται εν προκειμένω. Η εξεταζόμενη εκπομπή προβλήθηκε την 5.7.2015, την ημέρα διεξαγωγής του δημοψηφίσματος και μεταξύ άλλων προέβαλε ρεπορτάζ, στο οποίο εμφανίζονταν διάφοροι πολιτικοί που προσέρχονταν στις κάλπες για να

ψηφίσουν, μεταξύ των οποίων και ο καταγγέλλων, κ. Καμμένος, πρόεδρος του κόμματος των ΑΝ.ΕΛΛ. Με αφορμή το ρεπορτάζ αυτό οι δύο δημοσιογράφοι – παρουσιαστές της εκπομπής σχολίασαν τον κ. Καμμένο (μεταξύ 10.37 και 10.40, ένδειξη αρχείου 0:0:30).

Η ελευθερία έκφρασης του ατόμου (προφορικά, γραπτά και δια του τύπου) θεσπίζεται στο άρθρο 14 παρ. 1 του Συντάγματος (και περιλαμβάνει το δικαίωμα διαμόρφωσης, κατοχής, έκφρασης και διάδοσης, αλλά και λήψης μίας γνώμης) και στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος ως έκφραση της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου. Επίσης, προβλέπεται στο άρθρο 10 παρ. 1 της Σύμβασης της Ρώμης περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στο άρθρο 19 παρ. 2 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά δικαιώματα. Η ελευθερία έκφρασης ασκείται και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και άρα και από την τηλεόραση. Στην ελευθερία έκφρασης του ατόμου περιλαμβάνεται και το δικαίωμα στην πληροφόρηση που έχει κάθε άτομο, το οποίο ορίζεται ρητά στο άρθρο 5Α του Συντάγματος. Οι προαναφερθείσες διατάξεις προβλέπουν δυνατότητα επιβολής περιορισμών στο δικαίωμα ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης, μόνο εφόσον αυτοί είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων, όπως είναι και το δικαίωμα στην προσωπικότητα (των φυσικών ή νομικών) προσώπων.

Η τιμή αποτελεί μία από τις εκφάνσεις του δικαιώματος της προσωπικότητας και προστατεύεται ως ηθικό και κοινωνικό αγαθό, δηλαδή ως η αξία που αποδίδεται σε κάθε άνθρωπο από την κοινωνία (υπόληψη). Προσβολή της τιμής αποτελεί η άρνηση ή αμφισβήτηση της κοινωνικής υπόληψης και αξίας ενός προσώπου.

Η έκταση της αξίας σεβασμού της προσωπικότητας του ατόμου καθορίζεται κυρίως από τον ίδιο το φορέα του δικαιώματος, στον οποίο επαφίεται η περιχάραξη της κοινωνικής του παρουσίας. Η εξουσία αυτοπροσδιορισμού (η ελεύθερη επιλογή κάθε ατόμου του βαθμού αποκάλυψης στους τρίτους πτυχών της προσωπικότητάς του και της έκθεσης του ίδιου στη δημοσιότητα) υπόκειται σε περιορισμούς. Ο φορέας του δικαιώματος οφείλει να ανέχεται επεμβάσεις στην προσωπικότητά του, οι οποίες συνδέονται με τον τρόπο ζωής που ο ίδιος επέλεξε. Αυτό ισχύει γενικά για τα δημόσια πρόσωπα, τα πρόσωπα δηλαδή που, τόσο με τις πράξεις τους, όσο και λόγω του ρόλου τους στα δημόσια δρώμενα εισέρχονται στη δημόσια σφαίρα και ειδικά και για τα πρόσωπα που ασκούν δημόσιο λειτουργήμα ή συμμετέχουν στην πολιτική ζωή, όπως οι πολιτικοί, δηλαδή τα πρόσωπα που ασχολούνται με την πολιτική με την ευρεία έννοια και ασκούν, άσκησαν ή επιδιώκουν να ασκήσουν πολιτικό αξίωμα. Η ιδιότητα του πολιτικού δικαιολογεί την άσκηση ακόμα και δριμείας κριτικής, αρκεί αυτή να μη συνιστά προσωπική επίθεση (ΑΠ 1230/2014 και υπόθεση Lingens του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου).

Το συμφέρον του κοινού για πληροφόρηση μέσω του τύπου και της ραδιοτηλεόρασης αποτελεί δικαιολογημένο συμφέρον. Η ύπαρξη δικαιολογημένου ενδιαφέροντος – συμφέροντος αποτελεί λόγο άρσης του άδικου χαρακτήρα των προσβολών τιμής σύμφωνα και με το άρθρο 367ΠΚ. Γίνεται δεκτό ότι δικαιολογημένο είναι το συμφέρον που δεν έρχεται σε αντίθεση με το δίκαιο και τα χρηστά ήθη. Το συμφέρον του κοινού για πληροφόρηση, όμως, δεν συνιστά απόλυτο δικαιολογητικό λόγο επέμβασης στην προσωπικότητα, αλλά η επίκλησή του από το δράστη οδηγεί σε στάθμιση συμφερόντων, σε στάθμιση δηλαδή μεταξύ της συνταγματικά κατοχυρωμένης ελευθερίας της έκφρασης μέσω του τύπου και των λοιπών ΜΜΕ και του δικαιώματος της προσωπικότητας του ατόμου, η προστασία του οποίου απορρέει

από τη γενική διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος για τον σεβασμό και την προστασία της αξίας του ατόμου. Τονίζεται, εξάλλου, ότι και το δεύτερο άρθρο παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003 προβλέπει την εφαρμογή της αρχής της στάθμισης κατά περίπτωση του τυχόν διακυβευομένου δημοσίου συμφέροντος κατά τη μετάδοση ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών, μία τέτοια στάθμιση, όμως, είναι ιδιαίτερα δυσχερής, δεδομένου ότι όλες οι συνταγματικές αρχές είναι ισότιμες και δεν επιδέχονται ιεράρχηση. Καθοριστικό ρόλο παίζει το κατά πόσον και σε ποια έκταση μία πληροφορία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής των ΜΜΕ, η οποία πραγματοποιείται με τη συλλογή και διάδοση πληροφοριών και ειδήσεων και συνίσταται στην πληροφόρηση του κοινού, ενώ επίσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η σοβαρότητα της έρευνας και η σκοπιμότητα της δημοσιότητας των επιδιωκόμενων πληροφοριών. Επίσης, όριο συνιστά η τήρηση από τον ραδιοτηλεοπτικό σταθμό των θεμιτών ορίων, ώστε οι κρίσεις των φορέων των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών για συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα να μην καταλήγουν σε καταφρόνηση και προσβολή της τιμής και της υπόληψής τους, αλλά να γίνονται μόνο στο πλαίσιο ενημέρωσης του κοινού (ΕφΔωδ 98/2002, Αρμ 2003, 187) και εφόσον είναι απαραίτητες και αποτελούν το επιβαλλόμενο και αναγκαίο μέτρο για την απόδοση, αφενός της αλήθειας και αφετέρου του καθήκοντος ενημέρωσης του κοινού από το δημοσιογράφο.

Γίνεται δεκτό ότι πρόσωπα που συνδέονται με τη λειτουργία των ΜΜΕ, δηλαδή και οι δημοσιογράφοι, μπορούν να δημοσιεύουν ειδήσεις και γεγονότα και να προχωρήσουν σε ανακοινώσεις σχετικά με πράξεις και συμπεριφορές φυσικών ή νομικών προσώπων που ενδιαφέρουν το κοινωνικό σύνολο, ακόμα και αν ασκούν οξεία κριτική και χρησιμοποιούν δυσμενείς χαρακτηρισμούς (ΑΠ 551/2014, ΕφΔωδ 98/2002, Αρμ 2003, 187), όμως η άσκηση κριτικής και η χρήση χαρακτηρισμών δεν πρέπει να καταλήγει σε προσωπική επίθεση κατά συγκεκριμένου προσώπου και καταφρόνηση του. Τονίζεται, επιπλέον, ότι γίνεται δεκτό από τη θεωρία ότι τα όρια της ελευθερίας των ΜΜΕ σταματούν εκεί όπου π.χ. η κριτική αποσκοπεί στην καταβράθρωση της τιμής ή στην ενσυνείδητη έκφραση περιφρόνησης.

Προσβολή της προσωπικότητας ενέχει κάθε πράξη τρίτου προσώπου με την οποία διαταράσσεται η κατά τη στιγμή της προσβολής υπάρχουσα κατάσταση ως προς τις διάφορες εκφάνσεις της προσωπικότητας (ΕφΠειρ 805/2000, ΕπισκΕΔ 2001, σ. 953). Για τη στοιχειοθέτηση προσβολής της προσωπικότητας ενός προσώπου απαιτείται τα στοιχεία που παρουσιάζονται κατά τη μετάδοση μίας εκπομπής να είναι επαρκή για τον προσδιορισμό της ταυτότητας του προσώπου αυτού (ΑΠ 167/2008, ΔιΜΕΕ 2008, 207 και ΑΠ 1005/2005, ΔιΜΕΕ 2006, 62), προϋπόθεση η οποία πληρούται στην προκειμένη περίπτωση, δεδομένου ότι αναφέρεται το ονοματεπώνυμο του καταγγέλλοντος (Πάνος Καμμένος) και προβάλλεται και η εικόνα του κατά τη μετάδοση του σχετικού ρεπορτάζ. Απαραίτητη προϋπόθεση της προστασίας της προσωπικότητας είναι ο παράνομος χαρακτήρας της προσβολής, ο οποίος συνίσταται στην χωρίς νόμιμο λόγο παραβίαση της αρχής που έχει τεθεί χάριν προστασίας του προσβληθέντος έννομου αγαθού.

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι θεμιτή η αναφορά στοιχείων και πληροφοριών σχετικών με ένα ζήτημα που ενδιαφέρει την κοινή γνώμη, αρκεί η παρουσίαση και η διάδοση των στοιχείων, γεγονότων και σχολίων να μην καταλήγουν σε προσβολή του αναφερόμενου προσώπου. Το όριο αυτό καθορίζεται από τον τρόπο και το είδος των στοιχείων και πληροφοριών που παρουσιάζονται, από τη συχνότητα, την

επαναληπτικότητα, τη διάρκεια της μετάδοσής τους και το σκοπό στον οποίο τελικά αποσκοπεί η διάδοσή τους (στην ενημέρωση της κοινής γνώμης ή στην αύξηση της θεαματικότητας ή στην πρόκληση σκανδάλου) και μετά από στάθμιση των συγκρουόμενων συμφερόντων (της ενημέρωσης του κοινού και της προστασίας και του σεβασμού της προσωπικότητας του προσώπου).

Τα δημόσια πρόσωπα και οι πολιτικοί, πρόσωπα δηλαδή που κατέχουν μια ιδιαίτερη θέση στην κοινωνία, έχουν ισχύ και επιρροή στα κοινωνικά δρώμενα οφείλουν, όπως ήδη αναφέρθηκε και πιο πάνω, να ανέχονται ορισμένες επεμβάσεις στην προσωπικότητά τους, με τη μορφή δημοσίευσης στοιχείων, άσκησης κριτικής, ή απόδοσης χαρακτηρισμών, σχετικά με την άσκηση του αξιώματός τους, αρκεί να τηρούνται τα θεμιτά όρια και οι πράξεις αυτές να μην καταλήγουν σε καταφρόνηση και προσβολή της τιμής και της υπόληψης συγκεκριμένου ατόμου, αλλά να γίνονται μόνο στο πλαίσιο ενημέρωσης του κοινού (ΕφΔωδ 98/2002, Αρμ 2003, σ. 187). Υποστηρίζεται, επίσης, από τη θεωρία ότι κατά την άσκηση κριτικής στους παράγοντες της πολιτικής ζωής δικαιολογείται η χρήση οξύτατων εκφράσεων και δηκτικών χαρακτηρισμών, αλλά και η διατύπωση υπονοιών και δυσφημιστικών ισχυρισμών με μεγαλύτερη ευκολία (δηλαδή ουσιαστικά με βάση λιγότερες ενδείξεις) απ' ό,τι συνήθως, ενώ εξάλλου σημασία έχει και σε ποιο βαθμό ενδιαφέρει το σύνολο η συγκεκριμένη υπόθεση για την οποία ασκείται κριτική.

Οι δύο δημοσιογράφοι της εκπομπής, με αφορμή ρεπορτάζ που παρουσιάστηκε και αφορούσε την εμφάνιση του κ. Καμμένου στο εκλογικό κέντρο για να ψηφίσει κατά την ημέρα διεξαγωγής του δημοψηφίσματος, προέβησαν σε ορισμένα σχόλια και στη διατύπωση της γνώμης τους για τον ίδιο. Με αφορμή το προβαλλόμενο ρεπορτάζ, οι δημοσιογράφοι σχολίασαν τον καταγγέλλοντα σε σχέση με την τρέχουσα πολιτική επικαιρότητα και τη στάση και τις δηλώσεις του κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα και την ημέρα διεξαγωγής του δημοψηφίσματος, γεγονός που ενδιέφερε το κοινωνικό σύνολο. Η γνώμη συνιστά προσωπική τοποθέτηση ενός ατόμου απέναντι σε κάποια ιδέα ή κάποιο πρόσωπο, γι αυτό και έχει υποκειμενικό χαρακτήρα. Στην προκειμένη περίπτωση η διατύπωση των απόψεων και των σχολίων των δύο δημοσιογράφων στηρίχθηκε σε συγκεκριμένα πραγματικά γεγονότα και θα πρέπει περαιτέρω να εξεταστεί κατά πόσο αυτά ήταν πρόσφορα να βλάψουν την τιμή και την υπόληψη του καταγγέλλοντος (ΑΠ 311/2009, ΔΙΜΕΕ 2009, σ. 368).

Ειδικότερα, επισημαίνονται τα εξής: Οι δημοσιογράφοι της εκπομπής με αφορμή τη δήλωση του κ. Καμμένου που είχε γίνει λίγες ημέρες πριν από τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος και την ημέρα μετάδοσης της εκπομπής ότι «ο στρατός εγγυάται την εσωτερική ασφάλεια», σχολίασαν τη δήλωση αυτή με χιουμοριστικό τρόπο, αναφέροντας ότι το εκλογικό τμήμα ήταν άδειο, επειδή ο κόσμος φοβόταν να πάει να ψηφίσει μη τυχόν τους επιστράτευαν. Οι συγκεκριμένες δηλώσεις, παρόλο που δεν περιείχαν υβριστικές λέξεις ή απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς για το πρόσωπο του κ. Καμμένου, επειδή είχαν ειρωνικό και αποδοκιμαστικό χαρακτήρα ήταν ικανές να οδηγήσουν στην προσβολή της προσωπικότητάς του. Επίσης, η με αφορμή την εμφάνιση του κ. Καμμένου στις κάλπες με την κόρη του, δήλωση των δυο δημοσιογράφων της εκπομπής ότι το έκανε «για να πουλήσει επικοινωνιακά», αποτελούσε έντονη άσκηση αρνητικής κριτικής προς τον κ. Καμμένο που είχε ως στόχο την προσβολή της τιμής του. Επιπλέον, η προτροπή των δημοσιογράφων της εκπομπής προς τον κ. Καμμένο να βάλει το παιδί να ψηφίσει αντ' αυτού, επειδή η νεολαία ξέρει τι θα ψηφίσει, συνιστούσε μία έκφραση γνώμης, η οποία όμως δεν

αιτιολογήθηκε και λόγω των αρνητικών υπονοιών που εμπεριείχε ήταν ικανή να προκαλέσει προσβολή της προσωπικότητάς του. Επιπρόσθετα, η διατύπωση ερωτήματος προς τον κ. Καμμένο από τους δύο δημοσιογράφους της εκπομπής με αφορμή την προσκόμιση από τον τελευταίο στο εκλογικό τμήμα διαβατηρίου και όχι ταυτότητας για να ψηφίσει οι δημοσιογράφοι «κατά πόσο το έχει μαζί γιατί ετοιμάζεται...», συνιστούσε σχόλιο που παρόλο που διατυπώθηκε με σκωπτικό και δηκτικό τρόπο και στηριζόταν στα γεγονότα της τότε επικαιρότητας που υπήρχε αβεβαιότητα ως προς την έκβαση της διαπραγματεύσεως της κυβέρνησης της χώρας μας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, εμπεριείχε καταφρονητικά στοιχεία ικανά να προσβάλλουν την τιμή του. Τέλος, η με αφορμή τη συνομιλία μεταξύ του κ. Καμμένου και της κόρης του, αναφορά των δύο δημοσιογράφων ότι καλό θα ήταν το παιδί να μην πάρει παράδειγμα από τον κ. Καμμένο και στη συνέχεια η θέση ερωτήματος από τον έναν δημοσιογράφο στον άλλο «αν θέλει το παιδί του να είναι σαν τον Καμμένο», συνιστούσαν σχόλιο με αποδοκιμαστικό χαρακτήρα για το πρόσωπο του κ. Καμμένου, ενώ επίσης το ύφος και ο τόνος της φωνής του δημοσιογράφου ήταν απαξιωτικός και υποτιμητικός, γι αυτό και μπορούσε να προσβάλει την προσωπικότητά του.

Από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι τα σχόλια, στα οποία προέβησαν οι δημοσιογράφοι της εκπομπής περιείχαν υποτιμητικούς υπαινιγμούς για τον καταγγέλλοντα και δεν ήταν αναγκαία η αναφορά τους για την ενημέρωση του κοινού στο πλαίσιο της παρουσίασης του συγκεκριμένου γεγονότος (την προσέλευσή του στις κάλπες για να ψηφίσει). Επρόκειτο για σχόλια που είχαν μεν σκωπτικό και χιουμοριστικό χαρακτήρα, αλλά ξέφευγαν του αντικειμενικού σκοπού της πληροφόρησης του κοινού και του αναγκαίου μέτρου ευπρέπειας και αντικειμενικότητας, υπερέβαιναν την ανοχή που οφείλει να δείχνει ένα δημόσιο πρόσωπο (πολιτικός) ως προς την κριτική που του ασκείται στο πλαίσιο άσκησης των πολιτικών του καθηκόντων και είχαν ως στόχο την προσβολή της τιμής και της υπόληψής του.

Για την εν λόγω εκτροπή ενδείκνυται όπως επιβληθεί στον τηλεοπτικό σταθμό η διοικητική κύρωση του προστίμου.

Ενόψει των εκτεθέντων πραγματικών περιστατικών, λαμβανομένης υπόψη της βαρύτητας της παραβάσεως, του από 8,8 % μεριδίου τηλεθέασης που συγκέντρωσε το πρόγραμμα κατά το διάστημα 2013-2014, του εξ 8.852.386,76 ευρώ ύψους της επένδυσης που έχει πραγματοποιηθεί από τον εν λόγω σταθμό, και του γεγονότος ότι έχουν επιβληθεί στον αυτό σταθμό με τις αποφάσεις 82/30.3.2004, 172/9.6.2004, 228/20.7.2004, 257/7.9.2004, 396/14.12.2004, 78/3.3.2005, 101/29.3.2005, 261/5.7.2005, 345/13.9.2005, 508/13.12.2005, 374/25.7.2006, 375/25.7.2006, 376/25.7.2006, 439/19.9.2006, 28/23.1.2007, 556/20.11.2007, 349/1.7.2008, 350/1.7.2008, 553/11.11.2008, 621/9.12.2008, 157/7.4.2009, 197/5.5.2009, 405/28.7.2009, 550/1.12.2009, 133/16.3.2010, 156/30.3.2010, 405/7.9.2010, 456/18.5.2010, 491/5.10.2010, 529/25.10.2010, 46/25.1.2011, 54/8.2.2011, 128/12.4.2011, 178/17.5.2011, 440/24.10.2011, 477/21.11.2011, 121/20.2.2012, 153/26.3.2012, 216/23.4.2012, 217/23.4.2012, 218/23.4.2012, 312/6.6.2012, 341/20.6.2012, 440/31.7.2012, 485/17.9.2012, 666/18.12.2012, 90/4.2.2013, 211/15.4.2013, 350/1.7.2013, 402/29.7.2013, 574/2.12.2013, 583/9.12.2013, 5/8.1.2014, 29/10.2.2014, 114/28.4.2014, 120/28.4.2014, 188/2.6.2014, 226/2.7.2014,

307/8.9.2014, 409/3.11.2014, 42/9.2.2015, 43/9.2.2015, 75/2.3.2015, 86/2.3.2015, 233/1.7.2015, 323/1.10.2015, 324/1.10.2015, 325/1.10.2015 διάφορες κυρώσεις, ενδείκνυται όπως το εν λόγω πρόστιμο καθορισθεί στο ποσό των 15.000 ευρώ.

**Για τους λόγους αυτούς
Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης**

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία **ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ**, ιδιοκτήτριας του τηλεοπτικού σταθμού **ΣΚΑΪ (πρώην SEVEN)**, τη διοικητική κύρωση του προστίμου των 15.000 ευρώ.

Κατά το άρθρο 4 παράγραφος 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδαφ. β του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή της, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστή κατά:

1. Της εταιρείας ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, που εδρεύει στο Φάληρο, στην οδό Εθνάρχου Μακαρίου και Φαληρέως 2, με ΑΦΜ 998921252, Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Πειραιά.
2. Του Ιωάννη Αλαφούζου του Αριστείδη, κατοίκου Φαλήρου, στην οδό Εθνάρχου Μακαρίου και Φαληρέως 2, με ΑΦΜ 022253837, Δ.Ο.Υ. Κηφισιάς, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.
3. Του Ιωάννη Σπανολιού του Κωνσταντίνου, με ΑΦΜ 007698074, Δ.Ο.Υ. Γλυφάδας, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.
4. Της Ευαγγελίας Κουτσαυτάκη του Κωνσταντίνου, με ΑΦΜ 075618967, Δ.Ο.Υ. Κορυδαλλού, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.
5. Του Κωνσταντίνου Κιμπουρόπουλου του Γεωργίου, με ΑΦΜ 023030479, Δ.Ο.Υ. Π. Φαλήρου, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε, αποφασίστηκε την 1^η Οκτωβρίου 2015, καθαρογράφτηκε και δημοσιεύθηκε κατά την 27^η Οκτωβρίου 2015.

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

ΛΙΝΑ ΑΛΕΞΙΟΥ